

Prace konserwatorskie związane z zabytkowym zegarem na dzwonnicy katedralnej w Płocku

opr. i redakcja mgr inż. Grzegorz Klyszcz

Płock 11.03.2024

I. ZAKRES PRAC

Planowane prace remontowo-konserwatorskie obejmują tarczę zegarową oraz mechanizm zegarowy zbudowany przez firmę Falliner z Wielborka z 1793 roku.

Z uwagi na stan zachowania mechanizmu do niedawna czynnego oraz wartość historyczną, należy podjąć prace przywracające jego pierwotną funkcję.

II. ZAGANIENIA HISTORYCZNE

Wieża Zegarowa od końca XV wieku rolę pełniła rolę dzwonnicy katedralnej. Znajdowały się tu trzy dzwony. W XVIII stuleciu było ich sześć plus dwa zegarowe. Najważniejszy, a zarazem i największy, nosił nazwę św. Zygmunta (patrona Płocka). W dzwon ten uderzano na uroczystości kościelne: Chrystusa Pana, Najświętszej Marii Panny, patronów i apostołów oraz na śmierć osób duchownych. Po dzwonieniu wieczornym na Anioł Pański uderzano dziewięć razy sercem w odstępach jednodominutowych na pamiątkę poległych pod Warną w 1444 roku.

W maju 1918 roku Niemcy rozbili „Zygmunta” i zrabowali żeliwo. Ich łupem padły też pozostałe dzwony. W 1922 r. na dzwonnicy wisiał już nowy „Zygmunt” i trzy mniejsze dzwony. Niestety, 10 kwietnia 1941 r. dzwony św. Zygmunta, św. Wojciecha, św. Stanisława Kostki oraz Marii i Antoniego po raz kolejny zostały zwalone przez armię niemiecką. Dziś na Wieży Zegarowej znowu jest pięć dzwonów: św. Stanisław, Jakub, Faustyna, Stanisław Kostka oraz jeden bezimienny. Charakterystyczny hełm wieża otrzymała w latach 1723-1735. Pierwszy zegar był dziełem toruńskiego zegarmistrza Fabiana Papelborna. W roku 1794 wymieniono go na nowy – firmy Falliner z Wielborka. Zamówił go w 1793 roku kanonik Wargawski, prokurator kapituły.

III. WYKONANIE ZEGARA

Szkielet tego zegara – wykonany ręcznie - ma połączenie klinowe. Z prawej strony znajdował się mechanizm chodu o wychwycie hakowym, starego typu (aktualnie jest zdekompletowany i wymaga odtworzenia). Dodatkowo zegar wyposażony jest w mechanizm wybijanie godzin i kwadransów. Posiada naciąg elektryczny zarówno mechanizmu chodu jaki i wybijania godzin, kwadransów.

IV. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej.
2. Demontaż i przewiezienie do pracowni: mechanizmu zegara, przekładni wskazań oraz wskazówek.
3. Oczyszczenie mechaniczne i chemiczne wszystkich elementów zegara.
4. Weryfikacja zużycia łożyskowań mechanizmu zegara oraz przekładni wskazań.
5. Regeneracja czopów osi
6. Pasowanie osi poszczególnych przekładni.
7. Weryfikacja i rekonstrukcja napędu chodu, godzin oraz kwadransów.
8. Odtworzenie sekcji chodu zegara.
9. Rekonstrukcja wahadła
10. Zabezpieczenie antykorozyjne wszystkich elementów przy użyciu farb alkidowych (przy odtworzeniu oryginalnego malowania) oraz paraloиду B48N.
11. Transport na miejsce montażu oraz montaż.
12. Przegląd układu młotków bijących w dzwony oraz ich podłączenie.

13. Wykonanie nowego olinowania
14. Oczyszczenie i konserwacja drewnianej podstawy zegara.
15. Wykonanie spełniającej wymogi bezpieczeństwa instalacji elektrycznej automatu naciągu.
16. Uruchomienie i niezbędne regulacje.
17. Przeszkolenie opiekuna zegara.

Konserwacja elementów metalowych (stelaża, tarczy, wskazówek)

1. Oczyszczenie z tłustego brudu i kurzu — detergenty, usunięcie złuszczających się farb, produktów korozji — szlifowanie droбноziarnistymi papierami ściernymi.
2. Ocena i przegląd poszczególnych elementów, korekta elementów odkształconych, uzupełnienie braków.
3. Odtłuszczenie powierzchni benzyną ekstrakcyjną.
4. Zabezpieczenie metalu farbami ochronnymi antykorozyjnymi — farba podkładowa i wierzchnia w kolorze czarnym matowym lub satyna.
5. Wskazówki – piaskowanie wskazówek, wykonanie nowego pokrycia lakierniczego ze złączeniem końcówek początków i końców.
6. Tarcza zegarowa — usunięcie starej powłoki i pokrycie ją odpowiednią farbą
7. Indeksy zegarowe – usunięcie złączenia, odtłuszczenie powierzchni i powtórne złączenie
8. Montaż tarczy.

9. Montaż wskazówek.

Łączenia tarcz stalowych z kamieniarką na elewacji w razie potrzeb uszczelnić stosując specjalistyczne masy mineralne lub dekarские - dobrać barwę, zakładać tak aby nie były widoczne z zewnątrz i posiadały odpowiednią estetykę od wnętrza wieży.

Oferuję wykonanie zamówienia za cenę netto ..... **121 951,20**.....(słownie: *sto dwadzieścia jeden tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt jeden złotych, dwadzieścia groszy*), Wartość Vat (23%): **28 048,80**; Cena brutto:.....**150 000,00**..... (słownie: *sto pięćdziesiąt tysięcy złotych*)

Oświadczam, że ofertowany przeze mnie okres gwarancji wynosi: 60 miesięcy

mgr inż. Grzegorz Klyszcz

